

VITAIRAT A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYAR REFORMÁTUS NEMZETSTRATÉGIÁRÓL

Tartalom:

- életünk a Kárpát-medencében
- keresztyén hittel, keresztyén felelősséggel
- református alapérték
- szellemi műhely (is) vagyunk
- Isten színe elé tárjuk népünk helyzetét
- magyar reformátusnak lenni jó
- aki hallja, adja tovább
- cselekvő szeretettel
- szeretettel az összetartozásban

Tételmondat:

Meg kell erősíteni egyházunk, a keresztyén hit belső lelki-szellemi védvonalait, hogy így mutassuk fel Krisztust a ránk bízottaknak, a Kárpát-medencében élőknek, s így hívjuk meg őket arra az életre, mely Krisztusban teljesebbé válhat.

Kik vagyunk? (Előszó helyett)

A magyar reformátusság a reformáció korától kezdődően évszázadokig több ország területén és több állam szervezeti keretei között élt, egyházi és hitelvi közösségekben azokkal a Kárpát-medencei más nemzetiségekkel, akik a reformációhoz csatlakoztak. 1881-ben az addig szervezeti széttagoltságban élő egyházrészek létrehozták az Evangélium Szerint Reformált Magyarországi Keresztyén Egyház teljes szervezeti egységét. A trianoni (1920) és párizsi békeszerződéseket (1947) követő határmódosítások azonban újra szétszakították egyházunkat is, majd a kommunizmus bukását és a hidegháború végét követő átalakulások (1990-1993) megint másféle államközösségek részeivé tették a szétszakított egyháztesteket.

- **Délvidék:** A Délvidéken Jugoszlávia felbomlása óta ma külön Szerbiai Református Keresztyén Egyház, külön Horvátországi Református Keresztyén Kálvini Egyház, valamint külön Szlovéniai Református Keresztyén Egyház¹ működik.
- **Erdély és Partium:** A Romániához csatolt területeken a már korábban is meglévő Erdélyi Református Egyházkerület mellett a Debrecenről államhatár által elszakított gyülekezetekből létrejött a Királyhágómelléki Református Egyházkerület. Az itteni két egyházkerület, amely nagy önállósággal működik, együtt alkotja a Romániai Református Egyházat.
- **Felvidék:** A Szlovákiához került reformátusság ma egyetlen egyházkerületet alkot hét magyar és két szlovák egyházmegegyeztetéssel.
- **Kárpátalja:** A Csehszlovákiához csatolt területeken Trianon után létrejött három egyházkerületből a Kárpátaljai Református Egyház ma külön egyházként működik Ukrajna állami keretei között.
- **Őrvidék:** Az Ausztriához került felsőöri gyülekezet az Ausztriai Református Egyház tagja.
- **Magyarország:** A trianoni határok között maradt országban működik a Magyarországi Református Egyház négy egyházkerülete.

A kényszerű szétszakítottság ellenére a magyar reformátusság tanúságtételét és szolgálatát az összetartozás tudata határozta meg, s ez kiterjedt azokra a szórványközösségekre is, amelyek szerte a világon jöttek létre kivándorolt magyar reformátusokból.

Trianon után első ízben 2009. május 22-én jött létre ismét a magyar református egyházak zsinati egysége: a Magyar Református Egyház. Az ekkor elfogadott közös egyházalkotmány is megerősítette: *„A Kárpát-medencei történelmi reformátusság Isten ígéje, az ógyházi hitvallások, a Heidelbergi káté, a II. Helvét hitvallás alapján folyamatosan megőrizte hitbeli és teológiai egységét. Őrizte istentiszteleti rendjének közös alapelveit, a sákramentumok – a keresztség és úrvacsora – kiszolgáltatásában egységét soha fel nem adta. A református keresztyén nevelés, a pásztori szolgálat, a misszió, a keresztyén szolgáló szeretet, a paritáson alapuló zsinat-presbiteri kormányzat és az egyházfegyelem gyakorlásának alapelvei az egységet és az összetartozást soha nem vonták kétségbe, mint ahogyan a más anyanyelvű reformátusokkal való egységet sem.”*

¹ Az egyház a Szlovéniában szolgáló egyetlen magyar református lelkipásztor személyén keresztül kötődik a Dunántúli Református Egyházkerülethez, aki a Generális Konvent támogatásával, az egyházkerület kirendelésével, az Őrségi Református Egyházmegegyeztetésbe bekebelezve látja el szolgálatát.

Az Alkotmányozó Zsinat Európa- és világszerte üdvözölt ökumenikus eseményként egyszerre gyógyította a múlt sebeit és jelölte meg a magyar református közösség jövőjét a hálaadás, remény és közös felelősségvállalás jegyében.

Ezt rögzítette maradandó érvénnyel a Zsinat üzenete: *„Jézus Krisztus mondja: Én vagyok az út, az igazság és az élet. Hisszük és valljuk, hogy Krisztus igazsága szabadít meg minden igazságtalanságból és nyomorúságból. Hisszük, hogy gyógyító hatalma megteremti Benne való egységünket is. Hisszük, hogy ha Őt követjük a megbékélés eszközei lehetünk minden körülmények között. Hisszük, hogy a magyar reformátusság összefogása Jézus Krisztus egyetemes egyházának egységét és hiteles bizonyágtételét szolgálja, melynek mindnyájan tagjai vagyunk. Krisztus a jövő, kövessük együtt Őt!”*

Az egység egyszerre ajándék és feladat. A 2004 óta működő Generális Konvent felelőssége, hogy az egységet a részegyházak közös felelősségvállalásával világos missziói és nemzetstratégia mentén munkálja. Jelen vitaanyag egyrészt bemutatja azokat a stratégiai elképzeléseket és háttéranyagokat, melyek közös szolgálatunk keretét alkotják, másrészt visszatekint együtműködésünk elmúlt két évtizedének tapasztalataira, és így próbál válasz adni arra a kérdésre, hogy mit és hogyan akar elérni a magyar reformátusság a Kárpát-medencében az elkövetkező 10 évben.

Röviden:

Keresztyén felelősségünk lényege, hogy ahol élünk, Kárpát-medencei református egyházi közösségeinkben, megnyilvánulásainkkal és cselekedeteinkkel határozott és hiteles tanúságot tegyünk alkalmas és alkalmatlan időkben Teremtőnkéről, Megváltónkáról és Vigasztalónkról.

Minden magyar református hívőnek, minden gyülekezetnek és az egész egyháznak felelőssége és lehetősége, hogy Isten színe előtt, az Ige fényében megismerje, krisztusi zsinórmérték szerint tekintse át és értelmezze nemzetünk helyzetét, és továbbadja, amit az evangéliumból megértett, vagyis cselekvő szeretetben élje meg mind a hozzánk tartozók, mind pedig a velünk és a távolban élők számára.

Az elmúlt évtizedekben sokat erősödött a különböző felekezeti magyar keresztyének lelki közössége, ez megmutatkozik közös társadalmi és nemzeti felelősségvállalásukban is. Ezt a lelki közösséget a magyar reformátusság elsősorban az evangéliumban felismert **alapértékkel** szolgálja. A *sola scriptura* elv szerint a Szentírás Istennek és önmagunk megismerésének forrása. Miközben az emberi élet, a társadalom és a nemzet sorskérdéseire keressük a keresztyén válaszokat, a kiindulópontunk kizárólag a Szentírás, tehát Istennek Jézus Krisztusban nekünk ajándékozott önkinyilatkoztatása. A magyar református hívők közvetlenül és feltétlen bizalommal viszik Isten elé az egyéni, közösségi, társadalmi és nemzeti sorskérdéseket.

A kommunista diktatúra bukása óta (1989) a magyar reformátusság intézményeinek gyarapodás éli meg. Ez még szükségesebbé tette a Kárpát-medencei református közösségek államhatárok feletti együttműködését. 2004-ben létrejött a Kárpát-medencei református egyházak közös képviselői testülete, a Generális Konvent, majd 2009. május 22-én Debrecenben kimondtuk a Kárpát-medence magyar református egyházak zsinati egységét: létrejött a Magyar Református Egyház.

Ebben a cselekvő szeretet sajátosan Kárpát-medencei magyar vonatkozását élhetjük meg: kölcsönös figyelmet szentelünk azoknak a sajátos lélektani, identitásbeli, kulturális és fizikai szükségleteknek, melyek kifejezetten a határok feletti nemzeti összetartozás tényéből és az államhatárok általi megosztottság állapotából erednek.

Jelenlegi helyzetünkben (2022) nagy reményt adó tapasztalatunk, hogy az emberi mértékek szerint legrosszabb gazdasági és biztonsági helyzetben lévő Kárpátalján hitbeli ébredés történik. Ellenben bűnbánatra indít az a jelenség, hogy másutt, a viszonylagos jólétben és biztonságban élő magyar közösségekben a hitvesztés folyamata jellemző, hasonlóan Európa legtöbb társadalmához. Az egyház szociális és oktatási intézményrendszerének bővülése egyelőre alig-alig erősítette meg érdemben az egyház képességét a jólétben élő társadalom megszólítására.

Ezzel egyidejűleg a Kárpát-medence egyes régióiból, az elmaradott életviszonyok miatt, óriási az elvándorlás, elsősorban peremvidékekről nagyvárosokba, az elcsatolt területekről az anyaországba, illetve a Kárpát-medencéből a világ tehetősebb régióiba. Mindez sok egyéni nyomorúságot halmoz közösségi nyomorúsággá: egész régiókban szorul szórványba és szűnik meg lassan a magyar közösség és a reformátusság.

Az előttünk álló évtized egyik legfontosabb feladata, hogy a magyar református egyház a kialakult intézményrendszere révén olyan átfogó programokat valósítson meg, amelyekkel hatékonyan segíti a hívőket és a gyülekezeteket missziói küldetésük és a Kárpát-medencéért vállalt keresztyén felelősségük gyakorlásában.

Teendők:

Az egyházrészek által érzékelt társadalmi folyamatok tükrében a következő fő irányokat látjuk leginkább szükségesnek:

1. Közösen Isten színe elé kell vinnünk Kárpát-medencei ügyeinket

- *közös böjti könyörgésrend beiktatása ébredésért, hitben való megújulásért;*
- *a Kárpát-medencei imanap (december első vasárnapja), a magyar református egység napja (a május 22-éhez legközelebb eső vasárnap), valamint a nemzeti összetartozás napjának (június 4.) tartalmi előkészítése minden évben szellemi műhelyeinkkel és lelkészeinkkel együttműködésében történjen;*
- *fogalmazzuk meg a nemzeti összetartozás napja keresztyén tartalmi és spirituális üzenetét;*
- *tegyük rendszeressé és általánossá az ilyen, eseti alkalmakat lehetőleg minden gyülekezetünkben;*
- *erősítsük meg a testvérgyülekezeti kapcsolatokat.*

2. A belső szellemi-lelki védelmi vonalak megerősítése érdekében meg kell valósítani egyházrészeink szellemi műhelyeinek együttműködését és az egyház valóságos életéhez kapcsolódását

- *Kárpát-medencei létünkkel és egyházunk missziós képességével kapcsolatos kérdéseink szociológiai, gazdasági, politológiai és kommunikációtudományi vonatkozásait teológiai összefüggésbe kell helyeznünk. Ez szükségessé teszi szellemi műhelyeink közös Kárpát-medencei hálózatának megalapítását, meglévő tudományos intézményeinkre és szellemi műhelyeinkre alapozva;*
- *a szellemi műhelyek javasolt hálózatát arra kell használni, hogy segítsék egyházunk önismeretét, szellemi iránymutatást adva előkészítsék a közös zsinat lelki tanításait;*
- *létre kell hozni a Kárpát-medencei református szakkollégiumok hálózatát;*

3. Közössé kell tennünk Kárpát-medencei küldetésünket és szolgálatunkat

- *szükség van a Magyar Református Egyház közös lelkesítő életpálya ívének a megalkotására és az ennek gyakorlatba ültetéséhez szükséges jogi, egzisztenciális, infrastrukturális és képzési, illetve továbbképzési feltételeket megteremtő program indítására;*
- *addig is a lelkipásztoroknak Kárpát-medencei léptékű találkozási lehetőséget, továbbképzést kell teremteni;*
- *Kárpát-medencei szintű, összehasonlító kutatási programot kell indítani a gyülekezetépítési jó gyakorlatok figyelemmel kísérésére, és ennek megismertetésére; ennek műhelye az esperesi kollégium;*
- *kommunikációtudományi kutatóprogramra van szükség, hogy feltárjuk a jóléti társadalmakban zajló keresztyén misszió sikerei és kudarcai kommunikációs összefüggéseit;*
- *mérlegelendő egy Kárpát-medencei református hírügynökség létrehozása;*
- *útmutatás kell kidolgozni tanintézményeink számára, hogy oktatási, nevelési munkájukban, hogyan jelenítsék meg a nemzeti összetartozás hitbeli összefüggését;*
- *segítséget kell nyújtani a Nemzeti összetartozás napjának iskolai megrendezéséhez;*
- *segítséget kell nyújtani közoktatási intézményeink közös iskolai programjaihoz (testvériskolák, táborok, kirándulások, tanulmányi versenyek);*
- *egyházdiplomáciai stratégia kidolgozása az utódállamok többségi egyházaival való kapcsolattartásra, sajátosan kiterjesztve a nemzetközi egyházi szervezetekre is;*

4. Gyakorlati feladatokat kell vállalnunk a „cselekvő szeretet (=diakónia)” jegyében

- *egyházi, gyülekezeti közreműködés abban, hogy a magyar családpolitika egyes elemei elérhetőek legyenek az utódállamokban élő testvéreink számára is;*
- *közreműködés a Magyar Falu Program kiterjesztésében az utódállamokban élő közösségeinkre;*
- *református kórház létesítése Kárpátalján;*
- *a magyarországi keresztyén roma szakkollégiumoknak megfelelő intézmények alapítása az utódállamokban (a fentebb javasolt Kárpát-medencei református szakkollégiumi hálózat keretében);*
- *teológiai-kritikai megvizsgálása annak, hogy mennyiben megalapozott nemzeti összetartozás jegyében gyakorolni a cselekvő szeretetet;*
- *a testvérgyülekezeti és diakóniai intézményközi kapcsolatokat átfogó felmérése; jó gyakorlatok bemutatása;*
- *pénzalap létesítése testvériskolai, diakóniai testvérintézményi és testvérgyülekezeti kapcsolattartás támogatására.*

Bővebben:

„Általad nyert szép hazát...” – vallja a Himnusz költőjével együtt a Magyar Református Egyház. A minket szerető Isten elrendeléséből vagyunk, akik vagyunk, és élünk, ahol élünk. (ApCsel 17,26) Ennek ténye hálaadásra indít Teremtőnk iránt, hálánk pedig **megalapozza keresztyén felelősségünket egyházunk és nemzetünk jelenlétéért a Kárpát-medencében.**

Keresztyén felelősségünk lényege, hogy mi Kárpát-medencei reformátusok, ahol élünk, egyházi közösségeinkben megnyilvánulásainkkal és cselekedeteinkkel hiteles tanúságot tegyünk Teremtőnkéről, Megváltónkáról és Vigasztalónkáról.

I. **Életünk a Kárpát-medencében**

A Kárpát-medencei keresztyén felelősségvállalás másik fontos területe **közösségeink kapcsolata.** Jelenlétünk minőségét mindig az jelzi, hogy **közösségeink hogyan és miképpen képesek tanúságot tenni Krisztusról** azok között a körülmények között, amelyek között élniük adatott.

Közösségeinket 1920 óta államhatárok választják el egymástól: nyolc ország nyolcféle életviszonyai között végzik missziójukat. Emiatt az egyházkerületek külső helyzete, cselekvésének tárgyi lehetőségei erősen különböznek egymástól. A hit erejében azonban mindig *egy* egyház voltunk, 2009 óta pedig zsinati értelemben is összetartozunk a Magyar Református Egyházban, ennél fogva minden magyar református közösség számára egyformán fontos ügy a többi magyar református közösség belső készsége és képessége a Krisztusról szóló bizonyosságtételre. **Minden magyar református felelős minden magyar reformátusért.**

Miután nemzetünk más nemzetekkel közösen lakja a Kárpát-medencét, és a területen osztozó nyolc állam közül hétben történelmi osztályrésze a kisebbségi léthelyzet, meghatározó jelentőségű **az utódállamokhoz és azok többségi nemzeteihez fűződő viszony, a velük alakított kapcsolat is.**

Misszióink mindazáltal része az egyetemes egyház keresztyén missziójának. Ezért Kárpát-medencei keresztyén felelősségünk kiterjed **a Kárpát-medencén kívüli keresztyén világra is,** ezt hordozzák

részben a nemzetközi keresztyén és világi szervezetekkel, intézményekkel való kapcsolataink, az üldözött keresztyénekkal gyakorolt szolidaritásunk, a magyar református diaszpóra gondozása, és szükség szerinti képviselete más országok egyházai előtt.

II. Keresztyén hittet és felelősséggel – közös feladataink a Kárpát-medencében

- **az Ige fényében, imádságban keresni, megismerni és értelmezni** a nyolc államba szétszertott, ebből hét államban kisebbségben élő nemzetünk és benne Magyar Református Egyházunk helyzetét, missziói képességét,
- **Isten színe elé vinni** istentisztelet közösségében, közösségi és egyéni imádságban mindazt, amit a nyolc államba szétszertott, ebből hét államban kisebbségben élő nemzetünk és benne Magyar Református Egyházunk örömeivel, fájdalmaival és a rá leselkedő veszélyekkel kapcsolatban megértettünk,
- **Isten igéjének fényébe helyezve tovább adni**, megosztani és tanítássá formálni, amit a nemzetünk és benne Magyar Református Egyházunk helyzetéből Jézus Krisztusba vetett hit révén megismertünk és megértettünk,
- **és cselekvő szeretetet gyakorolni** magyar honfitársaink és a Kárpát-medencében velünk együtt élő többi nemzet tagjai iránt, valamint velük együtt minden ember és a világ minden nemzete iránt.

III. Református alapérték

Az elmúlt évtizedekben sokat erősödött a különböző felekezetű magyar keresztyének lelki közössége, ez megmutatkozik közös társadalmi és nemzeti felelősségvállalásukban is. Ezt a lelki közösséget a magyar reformátusság elsősorban az evangéliumban felismert **alapértékkel** szolgálja. A *sola scriptura* elv szerint a Szentírás Isten megismerésének és önmagunk megismerésének forrása. Miközben az emberi élet, a társadalom és a nemzet sorskérdéseire keressük a keresztyén válaszokat, a kiindulópontunk kizárólag a Szentírás, tehát Istennek Jézus Krisztusban nekünk ajándékozott önkinyilatkoztatása. A magyar reformátusok hívők közvetlenül és feltétlen bizalommal viszik Isten elé az egyéni, közösségi, társadalmi és nemzeti problémákat.

Sajátos adottságnak tekintjük, hogy a Magyar Református Egyháznak nemzeti (nyelvi-történelmi) szervezettsége erős függetlenséget biztosít ahhoz, hogy külső nyomásgyakorlások ellenére következetesen képviselje ezt az alapértéket (Szentírás tekintélye), és szabadon gyakorolja keresztyén felelősségét.

IV. Szellemi műhely (is) vagyunk

A cselekvő szeretet akkor teljesedik ki a keresztyén életben, ha megmarad a maga egyetlen alapján, ez pedig a hála Isten áldásáért. Ez felelősségvállalásunk kiindulópontja. Isten Igéjének a fényében és szüntelen imádságban kell megküzdenünk annak megismeréséért és megértéséért, hogy mit szükséges tennünk nemzetünkért és benne egyházunkért, sajátos Kárpát-medencei élethelyzete és remélt jövője szerint.

Ebben a lelki-szellemi igyekezetben segítségül szolgál a Kárpát-medencei felelősség teológiai, hitbéli összefüggéseinek tudományos igényű vizsgálata, annak megismertetése és megvitatása.

Amikor a Kárpát-medence területén osztozó államok a hidegháború után visszanyerték szuverenitásukat és megszabadultak a kommunista rendszertől, újra mód nyílt ezeknek a kérdéseknek a kutatására és az eredmények megosztására.

A református egyházak korábban is működő tudományos, illetve felsőoktatási intézményei részben bővítették, részben korszerűsítették tevékenységüket. Egyidejűleg számos ilyen jellegű intézményt szerveztek újra, illetve alapítottak.

Elsősorban ezekben az intézményekben, de gyülekezeti kezdeményezésre és hitbuzgalmi csoportok ösztönzésére is, több olyan fórum működik, ahol az Ige fényében szellemi igényességgel vizsgálták és vizsgálják nemzeti összetartozásunk kihívásait, beleértve, hogy az államhatárok elválasztanak egymástól. Szintén számos kutatás és fórum foglalkozik egyházunk keresztyén tanúságtételének teológiai, társadalmi és egyéb összefüggéseivel.

Megkezdődött a magyar református tudományos élet határok feletti integrációja is, bár még nem fedi le a teológiai tudomány minden területét. Példák erre a Doktorok Kollégiuma, az újra alakult Coetus Theologorum, vagy a teljes Kárpát-medencei egyháztörténeti és rendszeres teológiai tudományos élet „seregszemléjét” biztosítani hivatott kolozsvári teológiai konferenciák.

Mindazáltal az még várat magára, hogy egyházunk a maga alapértéke szerint egyértelmű református keresztyén útmutatással szolgáljon a hívők és a társadalom számára sajátos helyzetünk (nemzeti összetartozás, államhatárok általi megosztottság) megértésében.

További hiányosságunk (az egyetemes keresztyénség számos egyházával együtt), hogy nincs szellemi megalapozottságú, koherens képünk arról, miért erősödik a hitvesztés folyamata a jólétben élő társadalmakban, és miért okoz az egyházak számára rendkívüli nehézségeket az ilyen társadalmak megszólítása. Mindamellet a református teológia, más tudományágakkal együtt, egyre határozottabban fordul az egyetemes keresztyénség helyzetének vizsgálata felé, és keresi a tudományos megalapozottságú, bibliai eredetű válaszokat a társadalmi és politikai élet által felvetett teremtésrendi, erkölcsi és életviteli kérdésekre.

Teendők:

A következő évtizedben magának az egész az egyháznak kell szellemi műhelyként is működnie, elsősorban azért, hogy az egész nemzet számára jól láthatóan kiforrólódjék az erkölcsileg példamutató, szilárd szellemű, véleményformáló, hitbeli és társadalmi kérdésekben bátran megnyilvánuló református értelmiség. Ehhez a belső lelki-szellemi kötelékek megerősítésére van szükség.

Célszerű a meglévő református tudományos és oktatási intézményekre alapozva és új szellemi műhelyeket alapítva egy olyan hálózatot létrehozni, amely adatbázisba gyűjti, és elemzi a Kárpát-medencei kérdéskörök – köztük Egyházunk missziói képességének – társadalmi, gazdasági, közéleti és kommunikációtudományi vetületeit, ezeket kritikai teológiai vizsgálat alá veszi, eredményeit nyilvánosságra hozza, vitára bocsátja, így segíti az egyház Kárpát-medencei missziójának folyamatos stratégiai tervezését. Kiemelt kutatási területet képez:

- az egyetemes missziós parancs és a felekezeti, nemzeti-nyelvi identitásőrzés viszonya,
- a felekezeti vagy vallási, illetve a nemzeti értelemben vegyes házasságok működése és a bennük élők hitére és identitására gyakorolt hatása,
- a nagyvárosi anomimitásban és anomióban élő tömegek evangélizálása,
- a román körében végzett református misszió tapasztalatai és perspektívái.

Ehhez a jövőendő szellemi képességeket egy Kárpát-medencei magyar szakkollégiumi hálózat létrehozása biztosíthatja.

V. Isten színe elé tárjuk népünk helyzetét

A Kárpát-medencei keresztyén felelősségvállalás legfontosabb vonása, hogy a Teremtő Isten színe előtt akarjuk megismerni és megérteni nemzetünk és egyházunk Kárpát-medencei sorskérdéseit.

Különös felelősség ez, mert ez a készség és képesség a keresztyén közösségek egyedülálló lehetősége, túl azokon az erőfeszítéseken, amelyeket a világi (állami, civil és egyéb) szervezetek és intézmények is végeznek a nemzet és az emberiség javára.

Bár a magyar reformátusság életében a kommunista rendszerek tiltása és üldözése idején sem szűnt meg a közösségi könyörgés az egyház missziói képességének ajándékáért, ám háttérbe szorult, és gyakran csak korlátozott belső nyilvánosságban szólalhatott meg. Az egyház és a nemzet valódi sorskérdéseinek Isten elé vitele jórészt a nemzetért felelősséget érző hívők egyéni vagy családi imádságaira, bizalmas együttléteire korlátozódott; éles és fájdalmas ellentétben a hamis teológiát hirdető hivatalos közmegegyezéses nyilatkozatokkal. Részből kivételt képeznek azok a társadalmi szolgálatok („missziók”), melyek a múlt század nyolcvanas éveinek elejétől a drogfüggők, az alkoholfüggők gyógyításában végeztek evangéliumi megalapozottságú úttörő munkát. Ezeket a missziókat 1990 után részből sikerült kiterjeszteni a szomszédos országok magyar lakta területeire is, és ott kapcsolódni a hasonló munkát végző missziókhoz (pl. „iszákosmentés” Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben).

Ma már távolinak tűnik a kommunista korszak „szolgáló egyház teológiájának” az a súlyos tévtanítása, hogy bennünket a társadalom és az emberiség javára végzett békeszolgálat és diakóniai hozzájárulásunk tesz értékessé, illetve ez igazolja létünket. Ez a korszak és ennek hivatalos teológiája mégis maradandóan intő jel, nehogy egyházi létünk igazolására használjuk azt a szolgálatot, melyet a nemzet javára végzünk. Az egyház akkor tesz legtöbbet a világért, ha a krisztusi parancsnak engedelmessé válik az egyház marad. Az egyházként-lét nem „hozzáadott érték”, hanem biztos fundamentum.

A rendszerváltoztatások óta eltelt három évtizedben már számos olyan istentiszteletet tartottunk – elsősorban nemzeti ünnepeinkhez, emléknapiainkhoz, valamint a Magyar Református Egyház megalakulásának évfordulójához kapcsolódóan –, amelyeken Isten színe elé vittük a nemzeti sorskérdéseket, így az államhatárok feletti nemzeti összetartozás ügyét is. A legismertebb ilyen alkalmak a minden december első vasárnapján megtartott Kárpát-medencei imanap, valamint május 22-éhez kapcsolódóan a magyar református egység napja.

Ezzel együtt sem mondhatjuk azonban, hogy egyházunk egészének mindennapos jellemzőjévé vált volna a hálaadás azért az ajándékért, hogy a keresztyén hit egységében élhetjük meg nemzeti összetartozásunkat. Ugyanígy ritka a rendszeres könyörgés vagy akár közböjt a nemzetünket terhelő gondok idején. Jelentős regionális különbségek is megfigyelhetők: míg némelyik egyházkerületben több-kevesebb rendszerességgel szerveznek ilyen alkalmakat, addig más kerületben legfeljebb eseti jelleggel fordul elő ez a kegyességi gyakorlat. Missziói hivatásunk más fontos társadalmi, nemzeti kontextusai – például a szegények, a nélkülözők, a betegek helyzete – számos gyülekezetben a közösségi imádságokban és gyülekezeti életben sokkal nagyobb súllyal jelenik meg.

A nemzeti sorskérdéseket Isten színe elé táró alkalmakon csak elvétve fordul elő, hogy az utódállamok többségi nemzeteihez fűződő viszonyunkat a „népek és nemzetek Ura és Teremtője” elé vinnénk. Pedig az utódállamokhoz csatolt magyarok elsősorban ebben a viszonyban kapnak – gyakran mindennapos – sebeket: életminőségük és megmaradásuk szempontjából döntő jelentőségű próbatételről és lehetőségről van szó.

Teendők:

A következő évtizedben a magyar reformátusok közösségeiben nagyobb hangsúlyt kell kapnia a hitbéli és nemzeti összetartozás ajándékának és feladatának, hogy a hívők minél szélesebb körei kapcsolódjanak be a Kárpát-medencei közösségi imádságba. Jó lenne, ha belső igénnyé válna, és így az

imádságokban is hangsúlyosabban megjelenne – az államhatárok feletti nemzeti összetartozás mellett – az utódállamok többségi nemzeteihez fűződő kapcsolat kihívása is.

A felállítandó szellemi műhelyek hálózata

- *tegyen kidolgozott javaslatot annak a módszertanára, hogy hogyan miképpen gyökerezethető be a nemzeti sorskérdésekért folytatott rendszeres imádság,*
- *a lelkészek bevonásával alkosson igei tanítást ennek jelentőségéről, tegye ezt közkinccsé, és minden évben tartalmilag készítse elő a Kárpát-medencei imanapot (december első vasárnapja), a magyar református egység napját (május 22-éhez legközelebb eső vasárnap), valamint a nemzeti összetartozás napjának (június 4.) református spirituális és intellektuális programjait.*

VI. Magyar reformátusnak lenni jó

Miközben az egyház minősége nem feltétlenül függ a hívek számától, aközben az is igaz, hogy az egyháznak a társadalomra – így a nemzet állapotára – gyakorolt hatása szoros összefüggésben áll a hívek számával, össztársadalmi arányával, az egyházhoz tartozásunk örömteli megélésével, aktivitásunk mértékével és keresztyén felelősségérzetünkkel

Az egyház azzal is Istent szolgálhatja, ha a nemzet javára végez szolgálatot, amennyiben ezt evangéliumi hűségben teszi. Ha olyan közösségek közösségét alkotja, amelyhez jó tartozni, és ha olyan közbizalmat élvező intézményként működik, amelyhez az emberek bizalommal fordulnak örömeikkel és gondjaikkal.

Azért jó magyar reformátusnak lenni, mert a református életben központi szerepe van a „református alapértéknek”. Isten igéjét rendszeresen (együtt) olvasni, hallgatni és megérteni, abban élni kiváltság és boldog állapot. Ebben kell részesíteni egymást és a többi magyart, ezt kell kommunikálnunk, és ezt kell életünkkel és mindenki iránti szeretetgyakorlásunkkal sugározni. Célunk, hogy olyan befogadó és vonzó lelki középponttá legyenek gyülekezeteink egy-egy településen, ahonnan bölcs szeretet árad, s ahol az emberek Krisztus evangéliumával találkozhatnak, mely képes gondolkodásunkat és életünket döntő módon megváltoztatni (metanoia).

Ez nem kizárólag, de kiemelten a lelkipásztorok hitén, hűségén és helytállásán múlik. Az elmúlt évtizedekben összességében növekedett a lelkészek száma. A lélekszámbeli gyarapodás azonban nem feltétlenül járt együtt a lelkészek egzisztenciális helyzetének megerősödésével, s önmagában nyilván nem oldotta meg a gyorsan változó társadalom megszólításának kérdését sem. Az utóbbi években viszont a tényleges gyülekezeti-missziói lelkészi szolgálatot végző lelkipásztorok száma csappanni kezdett a Magyar Református Egyház szinte minden részegyházában, a többi történelmi egyházhoz hasonlóan. Ugyancsak jelentősen csökken a teológiai felsőoktatási intézményekbe jelentkezők száma is.

Teendők:

- *A javasolt „szellemi műhelyek hálózata elemezze és népszerűsítse a gyülekezetépítés Kárpát-medencei jó gyakorlatait.*
- *Szükséges közösen megvizsgálni mind a lelkészek számbeli fogyatkozásának, mind az utánpótlás elmaradásának okait. Szükséges továbbá a Kárpát-medencei református teológiai alapképzést és lelkészképzést biztosító intézmények pedagógiai módszerének és rendszerének a vizsgálata, **figyelembe véve mindenekelőtt a létező és újonnan plántálandó gyülekezetek szükségleteit, valamint a társadalmi-oktatási területen zajló folyamatos és gyors változásokat.***

- *A következő tíz év egyik feladata lehet a Magyar Református Egyház közös lelkesítőpályamodelljének megalkotása és az ennek megvalósításához szükséges jogi, egzisztenciális, infrastrukturális és képzési, valamint továbbképzési feltételek biztosítása.*

VII. Aki hallja, adja tovább

A keresztyén felelősségvállalás lényegi része annak a továbbadása, kommunikálása, hogy mi, magyar reformátusok hitünk és tudásunk alapján hogyan látjuk és értjük azokat a sorskérdéseket, melyek a Kárpát-medencében élő közösségeinket érintik.

Az elmúlt harminc évben református oktatási intézmények és médiaorgánumok sokasága jött létre, amelyek a hit ajándékát igyekeznek közvetíteni és a hit közösségi gyakorlását segíteni. Ezek több-kevesebb rendszerességgel ismereteket adnak át az államhatárok másik oldalán élő magyar kulturális értékekről, az ott zajló egyházi eseményekről, illetve általában véve keresztyén hitbeli összetartozásból fakadó nemzeti összetartozásról.

A magyar református oktatási- és médiainstítványok mellett arra törekcsenek, hogy bibliai megalapozottságú válaszokat közvetítsenek a társadalmi és politikai szereplők által felvetett teremtésrendi, erkölcsi és életviteli kérdésekre. A kommunikációs technológiák szempontjából azonban érzékelhetően hátrányban vannak akár saját egyházunk híveinek az elérésében és megszólításában is, nem is beszélve a társadalom szélesebb köreiről.

De vannak kedvező egyháztársadalmi folyamatok is: például a lelki ébredés a legrosszabb helyzetben lévő Kárpátalján, vagy a személyi jövedelemadójuk 1%-át az egyház számára felajánlók számának és a gyermekük számára a hittanoktatást választó szülők arányának növekedése Magyarországon.

Ugyanakkor a viszonylag magas jólétben és biztonságban élő magyar közösségekben többfelé a hitbeli támaszpontok elvesztésének folyamata jellemző. A legtöbb egyházkerületben csökkent az aktív – például egyházfenntartói járulékot fizető – egyháztagok száma.

A kommunikációs intézményrendszer elmúlt évtizedekben lezajlott fejlődése tehát – hasonlóan Európa legtöbb társadalmához – összességében nem erősítette meg érdemben az egyház képességét a jólétben élő társadalom megszólítására.

Nem alakult ki továbbá a keresztyén hitbeli összetartozáson alapuló nemzeti összetartozásnak az a keresztyén szemléletű alapismeret-anyaga, amelyet minden református iskola diákjai egyformán elsajátíthatnak tanulmányaik során. Ezért személyfüggő, tehát esetleges és nem feltétlenül állja ki a nemzedékváltásokat iskoláink nemzeti összetartozással kapcsolatos oktató-nevelői tevékenysége.

Vannak példák arra, hogy – elsősorban az elcsatolt területeken élő – gyülekezeteink közös alkalmakat tudnak tartani az utódállamok többségi nemzetének egyházi közösségeivel, és ennek során ismereteket közvetítenek magukról ezek felé a közösségek felé. Ez leginkább az olyan utódállamok ökumenikus imanapjain valósul meg rendszeresen, ahol a többségi egyházak hajlandóak közös imanapon részt venni a reformátusokkal.

Jelenleg kevés érdeklődés, illetve hajlandóság mutatkozik az utódállamok többségi egyházai részéről mélyre ható párbeszédre, együttműködésre és lelki közösségre a magyar reformátussággal. Ez kiáltó ellentmondásban áll azzal, hogy a mindennapi életben rengeteg a kapcsolódás a nemzeti kisebbséghez és a nemzeti többséghez tartozó emberek és a nemzetileg és/vagy felekezetiileg vegyes családok között. Kevés az olyan párbeszéd az utódállamok többségi egyházaival, amely alkalmat teremtene a magyar nemzet és benne egyházunk Kárpát-medencei jelenlétével kapcsolatos, hiteles és alapos információk közvetítésére az utódállamok többségi nemzetéhez tartozó keresztyén testvéreink irányában.

Ahol azonban vannak is az utódállamokban élő magyar református közösségeknek a többségi nemzetekhez tartozó keresztyén testvérekkel tartott közös spirituális alkalmak, ezek nagyrészt a többség nyelvén zajlanak le, amelyet a többséghez és a kisebbséghez tartozók egyaránt ismernek. Ezért az ilyen alkalmak rendszeresebbé válása esetén – a nyelvi egyenlőség biztosítása híján – asszimilációs hatásukkal is számolni kell. Miközben fontos élni a párbeszéd lehetőségeivel, azt is szükséges elérni, hogy a párbeszédre az egyenlőségben megvalósuló testvérszeretet jegyében kerüljön sor. Ezt érdemben segítheti elő, ha a párbeszéd alkalmába az anyaországi testvérgyülekezetek is aktívan bekapcsolódnak: **az utódállamok többségi nemzetéhez tartozókkal való párbeszédet érdemes az adott utódállamban élő magyarok és az anyaországi testvérek közös ügyének tekinteni.**

A nehézségek ellenére sem mondhatunk azonban le a sokrétű – az egyházvezetések szintjén és helyi szinteken egyaránt zajló – párbeszéd igényéről az utódállamok többségi nemzetekének egyházaival. Ezek az egyházak is Jézus Krisztust vallják Uruknek, és egy-egy országon belül az egyházak nagyon sok közös problémával szembesülnek missziói munkájukban. Az igehirdetés, a szeretetszolgálat, vagy éppen az oktatás zavartalanságához nemcsak a magyar reformátusoknak, hanem a nemzetiségi viszonyoktól függetlenül minden keresztyén felekezetnek olyan egyházi autonómiára van szüksége, amely politikai és gazdasági tényezők által kevésbé befolyásolhatóvá, és ezért hitelességében megkérdőjelezhetetlenné teszi igehirdetését, oktatási tevékenységét és szeretetből fakadó cselekvését.

Teendők:

Évtizedünk feladatai között tarthatjuk ezért számon a jóléti társadalmakat megszólítani képes keresztyén missziói kommunikáció kialakítását, valamint a magyarok keresztyén hitbeli összetartozáson alapuló nemzeti összetartozásával kapcsolatos, hiteles kommunikáció erősítését mind saját gyülekezeteink körében, mind iskoláinkban, mind az utódállamok többségi egyházainak irányában.

- *Ennek jegyében a feljebb javasolt, Kárpát-medencei szellemi műhelyek hálózatának célszerű arra irányuló kommunikációtudományi kutatóprogramot indítania, hogy milyen kommunikációs összetevői vannak a keresztyén egyházak viszonylag gyenge képességének a jóléti társadalmak megszólítására. A kutatás alapján kidolgozandó a Magyar Református Egyház kommunikációs stratégiája, amely koherens víziót vázol fel a református iskolarendszer, média, társadalmi média és egyéb kommunikációs fórumok fejlesztésére.*
- *A Kálvincsillag lap tapasztalatainak figyelembevételével mérlegelendő egy Kárpát-medencei református hírügynökség létrehozása, amely mind a médiatermékeket, mind a gyülekezeteket folyamatos információval látja el a Kárpát-medence helyzetét meghatározó eseményekről, és ezen belül kiemelten is a református közösségek életéről és helyzetéről.*
- *Célszerű közös alapismeret-anyagot kidolgozni a református oktatási intézmények számára a nemzeti összetartozás témájában, és útmutatást összeállítani az iskolák számára a Nemzeti Összetartozás Napja iskolai megtartására vonatkozóan.*
- *Fontos kidolgozni, majd gyakorlatba ültetni a Magyar Református Egyház közös egyházdiplomáciai stratégiáját, amely elsősorban az utódállamok többségi egyházaival a közös keresztyén hit és értékek alapján kialakítható párbeszédre és együttműködésre összpontosít, mind az egyházvezetések, mind a gyülekezetek szintjén, de kiterjed a nemzetközi egyházi és politikai fórumokkal, valamint a Kárpát-medencén kívüli keresztyén egyházakkal való kapcsolattartásra is.*

VIII. Cselekvő szeretettel

A Kárpát-medencei felelősségvállalás természetes következménye és hitelesítője a tevékeny szeretet mindenfajta megnyilvánulása, mind magyar honfitársaink, mind a Kárpát-medencében élő más nemzetek tagjai, mind a Kárpát-medencén kívül élők iránt.

Cselekvő szeretetért kiált többek között a Kárpát-medence egyes régióinak nem megfelelő életviszonyai és életpálya-perspektívái miatti óriási belső **vándorlás** az egyes országokon belül a nehezebb helyzetű vidéki területekről a nagyvárosokba, a Kárpát-medencén belül az elcsatolt területekről az anyaországba, valamint nemzetközi szinten a Kárpát-medencéből a világ tehetősebb régióiba. Ezeknek a folyamatoknak a mozgatórugói között nagyon sok egyéni nyomorúság húzódik meg, amelyek együtt közösségi nyomorúság okozói is: egész régiókban szorul szórványba, majd szűnnek meg végképp a református közösségek.

Kárpát-medencei vonatkozásban a cselekvő szeretet együttműködést jelent az államhatárok által elválasztott közösségeink karitatív tevékenységében. Lelkigondozást végzünk, diakóniai, egészségügyi és karitatív tevékenységeket folytatunk, és mindezek érdekében intézményeket működtetünk, épületeket tartunk fenn és egyéb anyagi javakkal gazdálkodunk. Ebben is segítjük, támogatjuk egymást.

Különösen a testvérgyülekezeti kapcsolatok keretében jellemzőek a gyűjtések (például a ruha, tartós élelmiszer, vagy pénz formájában történő gyűjtés egymás céljaira. Előfordul azonban termelőeszközök, illetve építési anyagok beszerzése és adományozása is). Kevésbé marad testvérgyülekezeti keretek között a karitatív együttműködés katasztrófák során, mint például a kárpátaljai árvizek és az ukrajnai háború idején. Utóbbira a magyar református közösség az elmúlt 30 év legnagyobb adománygyűjtésével válaszolt. Vannak példák a Kárpát-medence belső államhatárai feletti református együttműködésre a Kárpát-medencén kívüli testvéri szeretet gyakorlása érdekében is. Ilyenek voltak például a közelmúltban a Magyar Református Szeretetszolgálat kezdeményezései, amelyek során határon túli gyülekezetek részvételével szervezett gyűjtést a pakisztáni és szíriai reformátusok részére.

A magyar református egyházak Generális Konventje 2007-ben úgy döntött, hogy a Magyar Református Szeretetszolgálat munkájához valamennyi Kárpát-medencei református egyházkerület csatlakozik, és rendszeresen tájékoztatják egymást az egyes egyházkerületekben működő szolgálatok helyzetéről.

Elsősorban a cselekvő szeretet infrastruktúráját bővítette ki és erősítette meg, hogy az elmúlt három évtizedben a Kárpát-medence összes egyházkerületében sokszorosára nőtt az egyházi fenntartású karitatív, diakóniai, oktatási és egyéb intézmények, valamint az ezek szolgáltatásait igénybe vevők és a bennük dolgozók száma. Sok templomot és egyéb egyházi ingatlant újjátottunk és újítunk fel, valamint számos új templom, gyülekezeti terem és egyéb egyházi ingatlan épült, illetve épül. Az egyház tehát egyértelműen az intézményes gyarapodás korszakát éli.

Nagyon fontos és ezért tudományos igénnyel elemzendő kérdés, hogy milyen mértékben teljesítették a hozzájuk fűződő reményeket a visszaszerzett, az állam által átadott és újonnan létrehozott intézményeink, köztük iskoláink missziói vonatkozásban, a gyülekezetek javát szolgáló küldetésükben, s nem szorult-e háttérbe az intézményeink lényegi, spirituális küldetése.

Teendők:

Az előttünk álló évtizedben egyik legfontosabb feladatunk lehet, hogy a kialakult intézményrendszer révén az egyház olyan stratégiai programokat tudjon megvalósítani, amelyekkel hatékonyan segíti a híveket és a gyülekezeteket missziói hivatásuk és a Kárpát-medencéért vállalt keresztyén felelősségük gyakorlásában.

Ezeknek a programoknak a színvonalas végrehajtásához elengedhetetlen, hogy intézményeink lépést tartsanak a technológiai fejlődéssel, és tevékenységükben még láthatóbbá váljon az az alapérték, amelyet

intézményeink református keresztyén jellegük folytán képviselnek a Kárpát-medencében jelenlévő országok karitatív intézményrendszerében (ld. feljebb a református alapértékről mondottakat).

Az egyes intézmények, illetve az intézményrendszer egésze továbbfejlesztését és az általuk megvalósításra kerülő stratégiai programokat érdemes tudományos igényű adatgyűjtés, valamint az ennek alapján leírt társadalmi folyamatok tükrében kidolgozni. Ezért az intézményrendszer fejlesztésének kiindulópontja lehet a feljebb említett református szellemi műhelyek hálózata.

A részegyházaink által jelzett társadalmi folyamatok tükrében mindamellett jelenlegi tudásszintünkön is megállapíthatjuk, hogy a cselekvő szeretet szempontjából a fejlesztések és a stratégiai programok legfőbb irányait a következő évtized folyamán a családok református keretek között történő támogatása, az elvándorlás megállítása és visszafordítása érdekében végzett munka, valamint a kettős kisebbségi helyzetben élők (így főként az utódállamokban élő magyar romák) segítése képezhetik.

Ennek jegyében célul tűzhetjük ki együttműködés kialakítását a magyar állammal a következő területeken:

- *a református egyházak gyülekezeti infrastruktúrájának felhasználásával a magyar családpolitika egyes elemeinek elérhetővé tétele az utódállamokban élő testvéreink számára,*
- *a református egyházak infrastruktúrájának felhasználásával a Magyar Falu Program kiterjesztése az utódállamokban kisebbségi élethelyzetben élő közösségeinkre,*
- *régi tervünk református kórház létrehozása Kárpátalján.*

IX. Szeretettel az összetartozásban

Van a cselekvő szeretetnek egy sajátosan Kárpát-medencei magyar vonatkozása is: figyelmet szentelünk egymás azon lelki, identitásbeli, kulturális és fizikai szükségleteinek, amelyek kifejezetten a határok feletti nemzeti összetartozás tényéből és az államhatárok általi megosztottság állapotából erednek.

Ennek jegyében elsősorban testvérgyülekezeti és testvérintézményi kapcsolatokat ápolunk egymással, és ezek keretei között segítjük egymást, azonosulásig menő figyelemmel kísérve egymás örömeit és gondjait.

Egyházunk, gyülekezeteink sokszor saját maguk pótolják azt a nemzeti igényt, hogy kulturális, hagyomány- és identitásörző, vagy akár közéleti struktúrákat működtessünk elsősorban az utódállamokhoz került területeken, de kritikus pillanatokban az anyaországban is. Szinte status confessionis-szá vált 2004-ben a kettős állampolgárság ügyében tartott népszavazás, amelyben egyházunk, gyülekezeteink egyértelmű kiállást tanúsítottak az állampolgárságnak a teljes magyarság számára való megnyitása mellett.

Az államhatárok átjárhatóbbá tétele az elmúlt 30 évben minden szinten lehetővé tette a Kárpát-medencében élő református közösségek közötti együttműködés megerősödését. 2004-ben létrejött a Kárpát-medencei református egyházak közös képviselői testülete, a Generális Konvent, majd 2009. május 22-én Debrecenben kimondtuk a zsinati egységet a Kárpát-medence magyar református egyházait tekintve, és létrejött a Magyar Református Egyház. Az elmúlt 30 év tehát a Kárpát-medencei magyar reformátusság erősödő egységének időszaka is volt. Ennek egyik szép példája a Kárpát-medencei református tanévnyitó.

Ugyanakkor továbbra is számos olyan református gyülekezet, valamint oktatási és diakóniai intézmény van Kárpát-medence szerte, amelyik anyagi okok miatt nem tud, vagy a kölcsönös érdeklődés hiányában nem kíván testvérgyülekezeti, vagy testvérintézményi kapcsolatot létesíteni. A határok különböző

oldalán élő magyar református közösségek egymással kapcsolatos tudása, egymás mindennapjaiban való részvétele ezért sok esetben továbbra is erősen korlátozott.

Jóllehet a digitális kommunikációs technológiák lehetővé tennének rendkívül kis költségek melletti testvérgyülekezeti, testvérintézményi alkalmakat is, ez a perspektíva láthatólag nem hozott egyelőre áttörést azoknak a gyülekezeteknek és intézményeknek a többsége esetében, amelyek korábban nem alakítottak ki testvérgyülekezeti kapcsolatokat.

A cselekvő szeretet sajátosan Kárpát-medencei magyar vonatkozásának része a kettős – magyarként is és a magyarságon belül is – kisebbségi helyzetben élő roma és zsidó közösségeknek szentelt figyelem. Fontos értéként kell tekintenünk az egyes magyar közösségek – egyházkerületek vagy gyülekezetek – romák között végzett szolgálataira. Ezen a téren is van példa határok feletti magyar református együttműködésre, mint amilyen például az elcsatolt területeken élő testvérek rendszeres részvétele az Országos Cigánymissziós Találkozón és Imanapon.

Teendők:

Évtizedünk egyik feladata lehet ezért, hogy az utódállamokban élő összes gyülekezetünknek és diakóniai intézményünknek nyíljon lehetősége kapcsolattartásra legalább egy magyarországi – és ezen kívül minél többnek egy másik utódállambeli – testvérgyülekezettel, illetve testvérintézménnyel. Évente egyszer-kétszer fizikailag is találkozzanak, de időközben is rendszeres virtuális kapcsolatot tartsanak egymással.

Fontos, hogy minden gyülekezeti lelkészünk, oktatási és diakóniai intézményvezetőnk tisztában legyen a testvérgyülekezeti kapcsolat jelentőségével és megismerje a kapcsolattartás lehetőségeit. A különböző államok területén működő református gyülekezetek és intézmények közötti tapasztalatcsere praktikus haszna lehet a sikeres gyakorlatok átadása, illetve egymás eltérő helyzetének tanulmányozása, megértése.

- *Szükséges tudományos elemző programot indítani a határok feletti nemzeti összetartozás jegyében gyakorolt cselekvő szeretet jó gyakorlatainak és teológiai, hitbeli vonatkozásainak feltárására. Ennek részét képezheti a testvérintézményi és testvérgyülekezeti kapcsolatok felmérése, a kapcsolattartás tartalmának kritikai teológiai elemzése.*
- *A kutatás eredményei alapján ismeretterjesztő programot szükséges indítani, elsősorban lelkészeink számára, a testvérgyülekezeti és testvérintézményi kapcsolatok jó gyakorlatainak bemutatására.*
- *Célszerű pénzalapot létrehozni a testvérintézményi (benne a testvériskolai) és testvérgyülekezeti kapcsolatok felvételének, valamint a meglévő testvérgyülekezetek és testvérintézmények fizikai találkozásának, virtuális kapcsolattartásának és közös kezdeményezéseinek támogatására. Ilyen Alap a Generális Konvent keretében már részben működik is. Javasoljuk a magyarországi keresztyén roma szakkollégiumokhoz hasonló intézmények létrehozását az utódállamokban, a feljebb javasolt Kárpát-medencei magyar szakkollégiumi hálózat keretében.*

*

A feljebb javasolt programok következetes végrehajtása érdekében célszerű lehet a Generális Konvent ügyvezető elnökének és egy őt ebben segítő bizottságnak a felkérése a végrehajtás koordinációjára és erről rendszeres beszámolóra a Generális Konvent elnökségi ülésein. A végrehajtást nagyban segítheti, ha egy megfelelő humán erőforrással rendelkező szervezeti-hivatali struktúra is létrejön, amelynek kifejezetten a Kárpát-medencei stratégia végrehajtása a feladata.

Fenti munkaanyag a Generális Konvent gyulafehérvári plenáris ülésén (2022. május 20.) elfogadott vitáit - az azóta beérkezett javaslatok alapján - átdolgozott változata.